

Raport na temat aktualnych problemów związanych z wdrażaniem oraz funkcjonowaniem sieci Natura 2000 w Polsce

Raport powstał w ramach realizowanego przez Fundację Wspierania Inicjatyw Ekologicznych projektu pt.: „Misja Natura”. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach instrumentu finansowego Life+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych
2013

Misja Natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Metodyka	3
3. Wyniki prowadzonych badań	3
3.1 Przepisy prawne i procedury	4
3.2 Zarządzanie siecią Natura 2000	11
3.3 Finansowanie sieci Natura 2000	13
3.4 Tworzenie i realizacja planów zadań ochronnych	16
3.5 Inne problemy	18
4. Podsumowanie i wnioski	21
5. Literatura	26
6. Wzór ankiety	27

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem
Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
w Krakowie.

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:
Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

1. Wstęp

Kiedy w 2004 roku Polska przystąpiła do Unii Europejskiej, nie tylko zaczęła czerpać związane z tym korzyści, ale też przyjęła na siebie pewne zobowiązania. Jednym z nich było utworzenie obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000. Sieć ta obejmuje wszystkie kraje Unii Europejskiej i jest jedynym programem dotyczącym ochrony przyrody w skali całego kontynentu na świecie.

Z naturalnych, dobrze funkcjonujących ekosystemów ludzie mogą czerpać nieustające korzyści, takie jak choćby czysta woda i powietrze, pożywienie, materiały, lekarstwa. Szacuje się, że wartość ekonomiczna zapylania roślin przez owady w samej tylko Unii Europejskiej wynosi 15 miliardów euro rocznie. Ale ochrona bioróżnorodności ma sens nie tylko w skali makro – ekonomicznej, lecz również na poziomie pojedynczych, średnich lub małych przedsiębiorstw. Rośnie popyt na organiczną żywność, czy drewno uzyskiwane w sposób bardziej przyjazny, niż dotychczas, dla środowiska. W cenie są produkty lokalne, produkowane tradycyjnymi metodami. Prężnie rozwija się gałąź ekoturystyki.

Polska wyróżnia się na tle innych krajów Unii Europejskiej stosunkowo dobrze zachowanym środowiskiem naturalnym. Jest to wynikiem między innymi warunków naturalnych, ciągle praktykowanego ekstensywnego rolnictwa, czy wreszcie nierównomiernego uprzemysłowienia oraz urbanizacji. Na terenie naszego kraju funkcjonują obecnie 145 obszary specjalnej ochrony ptaków i 845 specjalne obszary ochrony siedlisk. Obszary chronione w ramach sieci Natura 2000 zajmują około 20% powierzchni kraju.

Wbrew rozpowszechnionemu mniemaniu, na terenach objętych programem Natura 2000 możliwe jest gospodarowanie, o ile nie jest ono szkodliwe dla środowiska. W ustawie o ochronie przyrody (16.04.2004 r.) w art. 36 zapisano: „Na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000”. Oznacza to, m.in., że działalność taka nie powinna niszczyć chronionych siedlisk i gatunków. Co więcej, fakt przynależności danego obszaru do sieci Natura 2000 może stanowić szansę dla rozwoju lokalnego oraz korzystania z dodatkowych unijnych płatności. Łatwiej jest zdobyć fundusze na realizację projektów poprawiających stan infrastruktury: kanalizacji, dróg, ścieżek rowerowych, czy też programów edukacyjnych i szkoleniowych. Obszary objęte siecią Natura 2000 posiadają wyłączny dostęp do funduszu Life+ Nature. Również płatności w ramach programów rolnośrodowiskowych są wyższe, niż poza obszarami Natura 2000.

Pomimo wyżej opisanych korzyści jakie sieć Natura niesie ze sobą, w Polsce nadal kojarzy się głównie z hamowaniem rozwoju gospodarczego terenów, które obejmuje. Jeszcze przed wytyczeniem obszarów Natura 2000, obawiano się, że ochrona siedlisk i gatunków może ograniczyć rozwój lokalny oraz przyczynić się do pogorszenia sytuacji ekonomicznej niektórych grup społeczno-zawodowych (Bołtromiuk 2012). Takie stanowisko wśród lokalnych społeczności z reguły podtrzymywane jest nadal. Sieć Natura 2000 traktowana jest jak kolejna sztywna forma ochrony przyrody, w której aspekty społeczne i gospodarcze nie są

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

brane pod uwagę. Powszechne jest utożsamianie tej formy ochrony z całkowitym zakazem działalności gospodarczej (Pietrzyk i in. 2009).

Od wielu lat podejmowane są próby zmiany ogólnego negatywnego nastawienia społecznego wobec sieci Natura 2000 poprzez szereg kampanii informacyjnych i promocyjnych. Pomimo tego problem nadal jest powszechny.

W odpowiedzi na te wyzwania powstał realizowany przez Fundację Wspierania Inicjatyw Ekologicznych projekt pt.: „Misja Natura”. Jego głównym zamierzeniem jest stworzenie pozytywnego wizerunku sieci Natura 2000 w Polsce oraz przedstawienie społeczności lokalnym realnych możliwości wynikających z jej funkcjonowania. Nadrzędnymi celami projektu jest zidentyfikowanie problemów związanych z funkcjonowaniem sieci Natura 2000, próba ich rozwiązania oraz wskazanie możliwości potencjalnego rozwoju obszarów objętych siecią.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie nie wyrażają stanowiska FWIE, są zbiorem opinii zgromadzonych podczas prowadzonych badań i szkoleń. Przy niektórych opiniach respondentów w ramach zamieszczono komentarze lub wyjaśnienia Fundacji.

2. Metodyka

W celu opracowania katalogu aktualnych problemów związanych z wdrażaniem oraz funkcjonowaniem sieci Natura 2000 w Polsce opracowano scenariusz/ankietę poruszającą problematyczne zagadnienia związane z siecią Natura 2000 (wzór scenariusza zamieszczony w załączniku nr 1 do raportu). Badania prowadzono metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych, podczas których uzyskiwano szczegółowe informacje od jednego respondenta, bez wpływu osób trzecich, co pozwoliło na uzyskanie danych jakościowych określających główne kategorie problemów związanych z Naturą 2000. Ze względu na niewielką próbę badawczą, wyniki raportu nie mogły być przedmiotem analizy ilościowej zebranych danych.

Przed przystąpieniem do wywiadów dokonano wyboru grup respondentów tak, by ich profile najlepiej odpowiadały specyfice przedmiotu badań. Wybrano następujące grupy:

- Parki Narodowe,
- Organizacje pozarządowe,
- Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych i Nadleśnictwa,
- Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska i Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- Urzędy Gmin,
- Oddziały Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad,
- Instytucje Naukowe,
- wykonawcy planów zadań ochronnych,
- projektanci i architekci.

Badania przeprowadzono z wykorzystaniem następujących metod:

- wywiad indywidualny,
- wywiad telefoniczny,
- ankieta zwrotna (wysyłana drogą elektroniczną).

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem
Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
w Krakowie.

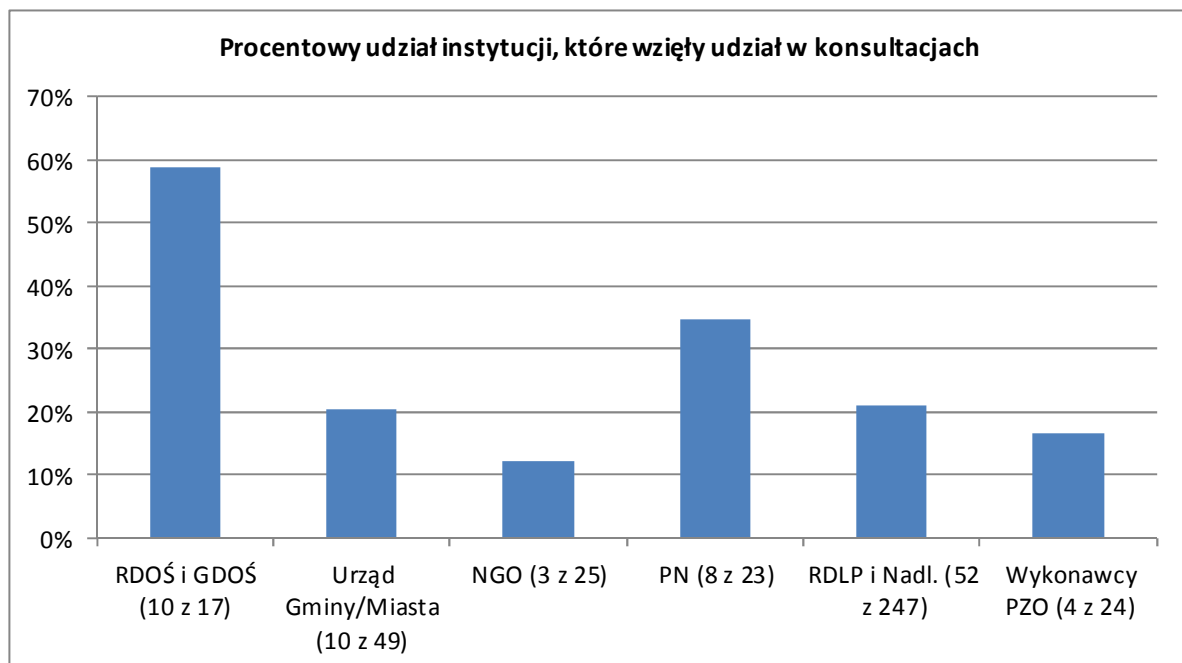
Dodatkowo raport uzupełniano o problemy zgłaszane przez uczestników szkoleń otwierających jakie odbyły się w każdym z województw Polski. Konsultacje przeprowadzono w okresie październik 2012 - luty 2013.

3. Wyniki przeprowadzonych badań

O udział w konsultacjach poproszono 389 instytucji/osób. Odpowiedzi udzieliło jedynie 87 osób, co stanowi 22% wszystkich do których skierowano ankietę.

W rezultacie przeprowadzono konsultacje z przedstawicielami: Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, 9 Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska, 10 urzędów gmin, 49 nadleśnictw, 3 Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych, 8 parków narodowych, 3 organizacji pozarządowych, 4 firm wykonujących plany zadań ochronnych (PZO) - wyk.1.

Dodatkowo raport uzupełniono o wywiady przeprowadzone z dwoma architektami, przedstawicielem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz przedstawicielami dwóch instytucji naukowych oraz o uwagi zgłaszane przez uczestników szkoleń otwierających. W ten sposób zyskano cenne uwagi przedstawicieli Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej (RZGW), Zarządów Melioracji i Urządzeń Wodnych (ZMiUW), Ośrodków Doradztwa Rolnego (ODR) oraz rolników.

Wykres 1. Udział procentowy instytucji, które uczestniczyły w konsultacjach (w nawiasach podano liczbę instytucji, które wzięły udział w badaniach). Całkowita liczba uzyskanych opinii N = 87.

Uwaga metodyczna: z powodu bardzo niewielkiego odzewu ze strony instytucji/ osób, które poproszono o wypełnienie ankiety na potrzeby raportu, wielkość próby na podstawie której budowane są wnioski w niniejszym raporcie jest stosunkowo nieduża, gdyż oparta jedynie na 87 ankietach zwrotnych. Ponadto, przeprowadzone wywiady pogłębione dostarczyły danych jakościowych (kategorie problemów), nie można jednak na podstawie przyjętej metodologii przeprowadzić wiarygodnej analizy ilościowej (np. określić rangi problemu, który problem jest dla respondentów najbardziej istotny itp.) zebranych danych.

Wskazane przez respondentów problemy związane z funkcjonowaniem i zarządzaniem sieci Natura 2000 pogrupowano w następujące kategorie:

- przepisy prawne i procedury,
- organizacja i zarządzanie,
- finansowanie,
- tworzenie planów zadań ochronnych,
- inne.

3.1 Przepisy prawne i procedury

Wśród przeprowadzonych konsultacji jedną z głównych kategorii problemów związanych z funkcjonowaniem sieci Natura 2000 były przepisy prawne. W ramach tej kategorii wyróżniono kilka grup problemów:

3.1.1 Trudne w interpretacji, niespójne i nieskuteczne przepisy

Najczęściej wymienianym problemem jest trudność w interpretacji przepisów dotyczących Natury 2000 ze względu na ich niezrozumiały język, brak definicji niektórych pojęć związanych z siecią. Najczęściej zwracano uwagę na brak zdefiniowania pojęcia „znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000”.

Należy jednak mieć na uwadze, że brak takiej definicji związany jest z tym, że to procedura oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 określa czy dana inwestycja/przedsięwzięcie ma taki wpływ czy nie. Zarówno z praktycznego jak i proceduralnego „punktu widzenia” wydaje się to być lepszym rozwiązaniem niż sztywna definicja.

Kolejnym zgłaszanym problemem jest odmienna interpretacja przez różne jednostki tych samych przepisów, co w konsekwencji rodzi problem w komunikacji między stronami. Wśród gąszczy przepisów trudno jest znaleźć właściwy akt prawny, ponadto ciągle zmieniające się przepisy utrudniają odszukanie właściwego artykułu ustawy.

W przesłanych ankietach pojawiły się również zarzuty co do nadrzędności ustawy o ochronie przyrody wobec ustaw regulujących różną działalność gospodarczą (leśną, rolną, wodną, itd.), co w opinii respondentów utrudnia w praktyce realizację ustawowych zadań.

W niektórych parkach narodowych będących jednocześnie obszarem Natura 2000 pojawia się konflikt dotyczący działań ochronnych, ponieważ park narodowy chroni z reguły procesy i ich efekty, a Natura 2000 siedliska i gatunki dążąc do zachowania lub poprawy ich aktualnego stanu.

3.1.2 Luki w przepisach prawnych

Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że w przepisach prawa polskiego są pewne luki, które uniemożliwiają właściwą ochronę siedlisk oraz gatunków na obszarach Natura 2000.

Wśród nich najważniejsze to:

1. Załączniki dyrektyw (ptasiej i siedliskowej) zawierają wykaz gatunków zwierząt, roślin oraz siedlisk, dla których należy tworzyć obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk. Są to gatunki i siedliska, których ochrona jest istotna w skali Unii Europejskiej (UE). Wykaz ten powinien być modyfikowany ze względu na różną sytuację poszczególnych gatunków w konkretnych krajach. Na przykład wydra jest gatunkiem priorytetowym w skali UE, ale w Polsce jest to gatunek dość powszechny.

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

Zamysłem Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest ochrona siedlisk i gatunków w sposób kompleksowy, w skali całej UE, według jednolitych zasad. Dlatego też wskazane w załącznikach Dyrektyw gatunki i siedliska wybrano kierując się stopniem ich zagrożenia w skali całej Europy, a nie w skali poszczególnych krajów.

2. Przepisy dotyczące sieci Natura 2000 skupiają się na ochronie przedmiotów ochrony na danym obszarze często nie uwzględniając jak różne przedsięwzięcia wpłyną na inne gatunki tam występujące. Na przykład praktykowanie ekstensywnego użytkowania łąk (dofinansowane w programach rolnośrodowiskowych) na terenie dotychczas intensywnie koszonym sprzyja bytowaniu populacji derkacza (gatunek wymieniony w załączniku I dyrektywy ptasiej), ale nie jest korzystne dla czajki, która preferuje łąki intensywnie koszone. Na etapie opracowywania dokumentacji przyrodniczych, tworzenia planów zadań ochronnych (PZO) lub przygotowywania ekspertyz przyrodniczych na potrzeby programów rolnośrodowiskowych można liczyć jedynie na ekspertów, którzy prawidłowo zaplanują działania ochronne tak, aby nie zaszkodzić żadnemu z gatunków (o ile to możliwe), czyli chronić przedmiot ochrony oraz pozostałe chronione gatunki i siedliska.

3. Problemem są działania, które nie wymagają uzyskania decyzji zezwalającej na realizację zamierzenia ani zgłoszenia do odpowiednich organów np. są to prowadzenie działalności gospodarczej (hodowla norki amerykańskiej w sąsiedztwie obszaru specjalnej ochrony ptaków), organizacja rajdów samochodowych, wykonanie zjazdowych tras rowerowych w obszarze specjalnej ochrony siedlisk. Może to skutkować brakiem dokonania oceny ich oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz ewentualnego zaplanowania odpowiedniej minimalizacji ich negatywnych skutków na środowisko.

4. Z przepisów prawa nie wynika wprost obowiązek przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczych np. przy ocenach oddziaływania na środowisko, czy w czasie sporządzania dokumentacji PZO, przez co mogą one być niekompletne. Takie badania wskazane byłyby przy tworzeniu ekspertyz dla inwestycji realizowanych na terenach, dla których brak jest aktualnych danych o wartościach przyrodniczych obszaru.

Obowiązujące przepisy prawa nie wskazują wprost konieczności wykonania inwentaryzacji przyrodniczych, jednak wymagają określenia np. występowania chronionych gatunków czy stanu ich zachowania, co należy rozumieć jako konieczność przeprowadzenia inwentaryzacyjnych badań terenowych. Taka interpretacja tych przepisów znalazła odzwierciedlenie m.in. w wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ).

5. Niekorzystnym rozwiązaniem jest zawieranie umów między inwestorem a ekspertem przyrodniczym w zakresie opracowywania np. raportu OOŚ. W rezultacie inwestor może wywierać naciski na ekspertów pod groźbą nie zapłacenia lub zmniejszonego wynagrodzenia za niekorzystną dla niego ekspertyzę.

6. Zdaniem części ankietowanych luką w przepisach prawnych jest brak listy wykwalifikowanych, rekomendowanych ekspertów sporządzających opracowania przyrodnicze np. raporty OOŚ, w skutek czego autorem raportu może być każdy bez względu na wykształcenie i doświadczenie.

7. Brak przepisów regulujących obowiązek wykonywania działań ochronnych wynikających z PZO - zbyt wiele zależy od dobrej woli właścicieli i zarządców terenów. Nie ma również odpowiednich i wystarczających metod kontroli czy zapisy w PZO są przestrzegane.

Ustawa o ochronie przyrody (art. 32 ust. 4) jedynie precyzuje obowiązek wykonania zadań w zakresie ochrony przyrody (zakresu z PZO) przez **miejscowego nadleśniczego** zgodnie z planami urządzania lasu na terenie obszaru Natura 2000 zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGLP).

8. Za tworzenie planów zadań ochronnych odpowiedzialny jest RDOŚ, a jeśli obszar Natura 2000 znajduje w granicach parku narodowego, za PZO odpowiedzialny jest dyrektor parku narodowego. Problemy pojawiają się jednak przy tworzeniu i finansowaniu planów zadań ochronnych na obszarach Natura 2000, które leżą na terenie kilku województw czy też w części na terenie parku narodowego.

Według ustawy o ochronie przyrody (art. 28 ust. 8) plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 położonego na terenie więcej niż jednego województwa ustanawiają wspólnie, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na których obszarze działania znajdują się części tego obszaru.

W przypadku kiedy obszar Natura 2000 w części położony jest w granicach parku narodowego, Dyrektor parku narodowego odpowiedzialny jest za stworzenie dokumentu planistycznego dla części obszaru Natura 2000 położonego w granicach parku, natomiast dla pozostałej części dokumenty te tworzy RDOŚ lub Urząd Morski.

9. Brak skutecznego systemu legislacyjnego rekompensowania strat poniesionych w wyniku ograniczenia działalności, celem zachowania siedlisk czy gatunków na obszarze Natura 2000.

Istnieje przepis o przyznawaniu rekompensat za dostosowanie sposobu gospodarowania do wymagań ochrony obszarów Natura 2000 (art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody), ale dotyczy on jedynie terenów, na których nie obowiązują żadne inne programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości (np. programy rolnośrodowiskowe, wodnośrodowiskowe).

10. Brak skutecznej ochrony spójności sieci Natura 2000. W Dyrektywie Siedliskowej, istnieje zapis o konieczności zachowania spójności, poprzez ochronę elementów krajobrazu, które pełnią istotną rolę w migracji, rozprzestrzenianiu oraz wymianie genetycznej dzikiej fauny i flory. Przepisy dotyczące zachowania korytarzy ekologicznych wynikające z prawodawstwa Unijnego i krajowego nie są wystarczające do zapewnienia funkcjonalnych połączeń pomiędzy poszczególnymi obszarami Natura 2000.

Podobny problem dotyczy prawidłowej lokalizacji przejść dla zwierząt. Według ankietowanych, brak informacji na temat przebiegu korytarzy skutkuje brakiem lokalizacji przejść dla zwierząt lub ich złą lokalizacją, a także może skutkować zaplanowaniem inwestycji w korytarzu.

Dodatkowo podnoszono, brak dostępu do wystarczających i aktualnych opracowań naukowych na temat rozpoznania i ochrony korytarzy ekologicznych.

Dobrym rozwiązaniem powyższych problemów byłoby rozpoznanie drożnych i funkcjonujących korytarzy migracyjnych w kraju (w skali kraju, regionu), a następnie powołanie korytarzy ekologicznych, jako nowej formy ochrony przyrody.

11. Nie zostały również sprecyzowane kwestie prawne dotyczące ochrony gatunków zwierząt i roślin oraz siedlisk (wymienionych w załącznikach dyrektywy siedliskowej oraz ptasiej) poza obszarami Natura 2000.

Należy jednak pamiętać, że ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, w tym także gatunków „naturowych” w skali całej Polski (bez względu na obszarowe formy ochrony przyrody) zapewniona jest poprzez prawo krajowe.

12. Z przeprowadzonych ankiet wynika, że należałoby się przyjrzeć także systemowi kompensacji przyrodniczych, które powinni przeprowadzać inwestorzy w ramach negatywnego wpływu przedsięwzięcia na przedmiot ochrony. Zdarza się, że, nie są one wymierne w stosunku do strat w przyrodzie. Jako przykład podano sytuację zaistniałą podczas budowy autostrady, kiedy to zniszczone cenne trzcinowisko stanowiące siedlisko dla wielu gatunków ptaków, a w ramach kompensacji inwestor został zobowiązany jedynie do rozwieszania budek w okolicy. Taką kompensację należy uznać za niewystarczającą dla przyrody.

Polskie przepisy prawne mówiące o kompensacji przyrodniczej wydają się być odpowiednie, brakuje jednak wiedzy, doświadczenia i znajomości dobrych praktyk jak faktycznie „wynagrodzić” przyrodzie straty i odpowiednio zaplanować działania w terenie.

3.1.3. Ograniczanie prawa własności

Według wielu osób przepisy dotyczące ochrony przyrody ograniczają prawo własności, ponieważ na obszarach Natura 2000 nie można prowadzić działań dozwolonych poza nimi. Niestety utarło się mylne przeświadczenie, że lokalizacja działki w obszarze Natura 2000 wiąże się z całkowitym zakazem lub ograniczeniem działalności.

Wbrew rozpowszechnionemu mniemaniu, na terenach objętych programem Natura 2000 możliwe jest gospodarowanie, o ile nie jest ono szkodliwe dla środowiska. W ustawie o ochronie przyrody (16.04.2004 r.) w art. 36 zapisano: „Na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.” Oznacza to m.in., że działalność taka nie powinna doprowadzać do znaczących zniszczeń siedlisk i gatunków.

3.1.4. Łamanie prawa przez inwestorów

Przeprowadzone badania wskazują na istotny problem realizacji inwestycji bez uzyskania odpowiednich zgód. W ankietach pojawiły się opinie, że „inwestorzy nie występują o stosowne decyzje, licząc prawdopodobnie na to, że informacja nie dotrze do odpowiednich instytucji. Niestety RDOŚ często odnotowują takie przypadki, np. gdy inwestor realizuje przedsięwzięcie przy budowaniu wyciągów narciarskich na obszarach Natura 2000 bez uzyskania zgody na taką inwestycję.

Powyższe przykłady dowodzą również o słabości odpowiednich organów w zakresie egzekwowania przepisów prawa – np. nadzoru budowlanego.

3.1.5. Skomplikowane, czasochłonne i kosztowne procedury

Wg respondentów na największe niedogodności natrafiają inwestorzy już na etapie ustalenia (przez odpowiednie instytucje) czy dane przedsięwzięcie może negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000. Kolejne trudności mogą wystąpić podczas sporządzania karty informacyjnej przedsięwzięcia (KIP) oraz raportu o oddziaływaniu na środowisko. Uzyskanie opinii/decyzji jest bardzo często długim procesem oraz niejednokrotnie wymaga nakładów finansowych na sporządzenie KIP, raportu czy specjalistycznych ekspertyz.

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

Kolejnym zgłaszanym problemem był brak rzetelnych informacji oraz kompetentnych osób w poszczególnych instytucjach (zwłaszcza w urzędach gmin).

Z dużymi utrudnieniami spotykają się również rolnicy np. przy ubieganiu się o dofinansowanie w ramach programów rolnośrodowiskowych (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013). Tutaj największą przeszkodą są niezaangażowani i niekompetentni doradcy rolnośrodowiskowi. Dodatkowo, aby uczestniczyć w programie należy zlecić wykonanie ekspertyzy przyrodniczej, za którą trzeba zapłacić, nie mając pewności, że jej koszty zostaną zwrócone (koszty są zwracane tylko w przypadku zakwalifikowania się do programu).

3.1.6. Nierzetelność opracowań przyrodniczych

Inwentaryzacje przyrodnicze stanowią fundamentalny element wszelkich procedur dotyczących działań na obszarach Natura 2000. Są wymagane zarówno przy ubieganiu się o dopłaty rolnośrodowiskowe jak również stanowią elementy raportu oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia oraz są niezbędne przy tworzeniu PZO. Zastrzeżenia, co do działania osób wykonujących inwentaryzacje były wielokrotnie wymieniane w przeprowadzonych konsultacjach, najczęściej jednak są to zastrzeżenia do osób wykonujących ekspertyzy w ramach prognoz lub raportów oddziaływania na środowisko, a nie w ramach PZO. Takie opracowania bywają niekompletne i nie odzwierciedlają rzeczywistego stanu przedmiotu ochrony. Głównymi problemami są brak weryfikacji kompetencji ekspertów, brak możliwości obarczania ich odpowiedzialnością za ekspertyzy oraz brak jednoznacznego określenie w przepisach prawnych obowiązku przeprowadzenia badań terenowych (patrz punkt: 3.1.2.4.).

Z powodów wyżej wymienionych ekspertyzy często RDOŚ zmuszony jest do wzywania inwestorów o uzupełnienie dokumentacji, co automatycznie wydłuża czas załatwiania sprawy.

3.2. Zarządzanie siecią Natura 2000

W większości opinii respondentów sieć Natura 2000 została wprowadzana w Polsce w sposób „nieudolny”, bez wcześniejszego, kompleksowego przygotowania społeczeństwa do tego programu i zapewnienia konsultacji społecznych.

3.2.1. Braki w kadrach

Wg ankietowanych istotnym problemem w Regionalnych Dyrekcjach Ochrony Środowiska jest brak dostatecznej liczby pracowników. W rezultacie czas oczekiwania na decyzję/opinię znacznie się wydłuża.

Na poziomach samorządów terytorialnych często za ochronę przyrody, w tym za obszary Natura 2000 oraz za wszelkie inne sprawy środowiskowe (zanieczyszczenie powietrza i wód, gospodarka odpadami) odpowiedzialna jest tylko jedna osoba, co sprawia, że nie jest ona w stanie rzetelnie zająć się sprawami ochrony przyrody. Zwłaszcza, że ta kwestia jest postrzegana jako mniej ważna w porównaniu z innymi kwestiami.

3.2.2. Zastrzeżenia co do skutecznej ochrony obszarów Natura 2000 przez RDOŚ

Z niektórych przeprowadzonych wywiadów oraz szkoleń wynika, że pojawiają się czasem zastrzeżenia skierowane do RDOŚ dotyczące skutecznej ochrony obszarów Natura 2000. Najczęściej zarzut dotyczył niedokładnej weryfikacji ekspertyz czy też raportów oddziaływania na obszar Natura 2000. Kilkakrotnie uczestnicy szkoleń podkreślali, że RDOŚ rzadko kontroluje sytuację w terenie. W rezultacie według ankietowanych i uczestników szkoleń zostały zrealizowane inwestycje, które wpływają lub mogą negatywnie na obszar Natura 2000. Prawdopodobnie problem ten można powiązać z wcześniej sygnalizowaną sprawą, a więc z niedostateczną liczbą pracowników w Regionalnych Dyrekcjach Ochrony Środowiska.

Należy jednak podkreślić, że znaczna większość osób, z którymi rozmawiano w trakcie wywiadów czy też podczas szkoleń pozytywnie ocenia pracę RDOŚ.

3.2.3. Brak kompetencji organów samorządowych

Według ankietowanych m.in. niewiedza oraz brak kompetencji organów samorządowych przyczynia się do negatywnego postrzegania sieci Natura 2000 nie tylko przez pracowników urzędów, ale również przez społeczności lokalne. Brak zaangażowania instytucji, np. samorządów czy ośrodków doradztwa rolnego oraz brak dostatecznej promocji programu Natura 2000 na poziomie gmin sprawiają, że społeczności lokalne nie są informowane o możliwościach, jakie stwarza Natura 2000.

Brak wiedzy merytorycznej dotyczącej funkcjonowania sieci powoduje, że pracownicy samorządów czasem nie są w stanie podjąć decyzji, czy dana inwestycja wpływa na obszar Natura 2000, czy nie. W takich sytuacjach, prewencyjnie przekazuje się sprawy do RDOŚ, co niejednokrotnie powoduje wydłużenie czasu załatwienia sprawy. Niestety sprawy takie niejednokrotnie dotyczą niewielkich inwestycji, jak np. kwestie wycinki pojedynczych drzew na obszarze Natura 2000.

Kolejnym problemem na który uwagę zwrócili architekci jest zobowiązanie inwestorów przez samorzady terytorialne do opracowywania dokumentów na temat wpływu projektowanego przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, nawet jeśli jest ono realizowane poza obszarem Natura 2000 i dotyczy np. renowacji kaplicy (która nie stanowi miejsca bytowania żadnych cennych gatunków zwierząt). Powyższy przykład jest jednym z dowodów na braki wiedzy pracowników samorządów oraz obawy przed ewentualnymi skutkami podjęcia złej decyzji.

Z przeprowadzonych konsultacji wynika, że oprócz samorządów terytorialnych duży brak zrozumienia zasad Natury 2000 wykazują instytucje bezpośrednio działające na tych obszarach, w tym przede wszystkim (według RDOŚ) RZGW oraz ZMiUW. Z kolei ze strony ZMiUW oraz RZGW pojawiają się zarzuty, że RDOŚ są instytucjami, które nie zdają sobie sprawy z istotności działań wykonywanych przez te instytucje.

Główny problem w zarządzaniu wodami wynika z istoty działalności instytucji zajmujących się gospodarowaniem wodami sprawia, co sprawia, że niejednokrotnie bardzo trudno jest wypracować kompromis pomiędzy ochroną przyrody a ochroną bezpieczeństwa i życia ludzi.

3.2.4. Zahamowanie rozwoju regionu

Wśród badanych gmin i starostw dominuje przeświadczenie, że sieć Natura 2000 stanowi zagrożenie dla gospodarki i rozwoju regionu. Dostrzegane są jedynie ograniczenia i utrudnienia jakie niesie objęcie terenu ochroną, natomiast mało kto widzi pozytywne strony ustanowienia obszaru Natura 2000 w regionie.

Wg ankietowych długotrwałe procedury administracyjne dla inwestycji realizowanych na obszarach Natura 2000 zniechęcają inwestorów do podejmowania nowych przedsięwzięć. Ponadto czasem inwestor może zostać zobowiązany do zlecenia sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko lub obszar Natura 2000, którego przygotowanie najczęściej trwa kilka miesięcy, co również może stanowić czynnik zniechęcający.

Jako istotny problem wymieniano również brak spisu działań, które można realizować na konkretnych obszarach Natura 2000 (np. budowa wiatraków), a które są zabronione. Wg respondentów spis taki dawałby jasną informację dla inwestorów i mógłby przyspieszyć procedury wydawania pozwoleń na inwestycje.

Na obszarach Natura 2000 nie obowiązuje katalog zakazów, jak ma to miejsce w przypadku krajowych form ochrony przyrody np. parkach krajobrazowych czy rezerwach przyrody. Obowiązuje jedynie zasada niepowodowania znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 i jego cele ochrony. Każda inwestycja wymaga więc indywidualnej oceny wpływu na dany obszar Natura 2000.

3.3 Finansowanie sieci Natura 2000

3.3.1. Brak wskazania źródeł finansowania sieci Natura 2000

Według ankietowanych zasady finansowania sieci Natura 2000 nie są nigdzie jasno określone. Brakuje w aktach prawnych określenie kto jest odpowiedzialny za finansowanie: zarządzania siecią, realizację działań ochronnych, monitoring przyrodniczy, tworzenie dokumentów planistycznych. Ponadto w Polsce nie ustanowiono jednego centralnego źródła finansowania Natury 2000 (w najlepszym przypadku stałego finansowania budżetowego), stąd rodzi to konieczność ciągłego starania się o środki zewnętrzne na funkcjonowanie sieci.

3.3.2. Niewystarczające środki finansowe

Ankietowani wskazywali na problem powszechnego braku środków finansowych na realizację działań ochronnych na obszarach Natura 2000 w Polsce. Na poszczególne instytucje państwowe nałożono obowiązki związane z funkcjonowaniem sieci, ale nie zapewniono im środków finansowych na wdrażanie działań w zakresie tych obowiązków. Skutkuje to koniecznością występowania o środki zewnętrzne pochodzące ze źródeł krajowych i unijnych. Takie działania są jednak czasochłonne i wymagają doświadczenia pracowników w pozyskiwaniu środków, co przy zauważalnych brakach w kadrach jest jeszcze bardziej utrudnione. Proces uzyskiwania dotacji jest skomplikowany, wymaga posiadania wiedzy odnośnie funkcjonowania poszczególnych funduszy oraz ich rozliczania, prowadzenia odrębnej księgowości, szczegółowej dokumentacji, itp. Spełnienie szeregu stawianych wymogów na drodze do uzyskania płatności, generuje konieczność zatrudnienia specjalisty w tej dziedzinie lub odpowiedniego przeszkolenia własnej kadry.

3.3.3. Finansowanie planów zadań ochronnych

Jednym z najczęściej zgłaszanych przez ankietowanych problemów jest kwestia finansowania działań z zakresu ochrony czynnej i prowadzenia monitoringu, które są zapisane w planach zadań ochronnych lub planach ochrony dla obszarów Natury 2000. Prawdopodobnie problem ten będzie narastał, kiedy powstaną wszystkie PZO i zaczną obowiązywać jako akty prawa miejscowego.

Obecnie Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska wraz z 16 Regionalnym Dyrekcjami Ochrony Środowiska oraz 7 Parkami Narodowymi realizuje projekt POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”. Dotychczas zrealizowano lub jest w trakcie realizacji 409 planów zadań ochrony. Jednak po zakończeniu projektu w kwietniu 2014 roku, powstanie problem stałego finansowania pozostałych PZO (ponad 540).

Kolejnym problemem związanym z finansowaniem PZO jest wg ankietowanych niskie wynagrodzenie dla ekspertów przyrodniczych tworzących PZO. Często tak niskie, że „brakuje nawet środków na pokrycie kosztów związanych z wyjazdem w teren”.

3.3.4. Nieopłacalne programy wsparcia na obszarach Natura 2000

Problemem jest również nieopłacalność uczestniczenia w programach dofinansowujących gospodarowanie na obszarach Natura 2000. W Polsce istnieją programy wspierające działalność na terenach cennych przyrodniczo, jak program rolnośrodowiskowy czy wodnośrodowiskowy. Ankietowani zgłaszali problem, że wg rolników dofinansowanie przewidziane w tych programach jest bardzo niskie, co nie zachęca do uczestniczenia w nich. Ponadto z przeprowadzonych konsultacji wynika, że rolnicy często zniechęcali się również długotrwałymi procedurami koniecznymi do uzyskania dofinansowania oraz obowiązkiem inwestowania środków finansowych w ekspertyzy przyrodnicze przy równoczesnym niewielkim zysku z realizacji programu. Dodatkowo programy są bardziej atrakcyjne pod względem finansowych dla właścicieli większych powierzchni gruntów, a przy małych

powierzchniach uczestnictwo nie jest opłacalne lub wręcz nie jest możliwe. Wskazano, że do końca 2012 roku wykorzystano zaledwie 8% środków przeznaczonych na programy rolnośrodowiskowe. Zwrócono uwagę, że wynika to zarówno z wyżej wymienionych powodów, jak również z braku dostępu lokalnych społeczności do informacji oraz małego zaangażowania doradców rolnośrodowiskowych w promocję programu.

3.3.5. Finansowanie działań ochronnych poza obszarami Natura 2000

Wg części ankietowanych brak jest w Polsce źródeł finansowania działań niezbędnych do podjęcia poza granicami obszaru, a koniecznych dla ochrony gatunków i siedlisk w obszarze Natura 2000.

Należy zwrócić uwagę, że funkcjonują w Polsce źródła krajowe, które finansują przedsięwzięcia związane z ochroną gatunkową także poza obszarami N2000. Są to np. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz źródła pochodzące z budżetu europejskiego, jak np. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

3.3.6. Utrudnienia w ubieganiu się o środki dla podmiotów niepublicznych

Przedstawiciele organizacji pozarządowych uczestniczący w badaniach podnosili jako poważny problem w ubieganiu się o środki głównie unijne, obowiązek posiadania gwarancji bankowych lub poręczeń dla podmiotów niepublicznych. W Polsce jednostki oferujące takie usługi np. banki nie mają produktów (w postaci gwarancji czy też kredytów) dla tego typu podmiotów. Problem wynika głównie z tego, że organizacje pozarządowe często nie mają odpowiednio dużego majątku własnego, który mógłby stać się zabezpieczeniem. Brak

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:
Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

prefinansowania czy też zaliczki często wyklucza możliwość aplikowania o takie środki większości przyrodniczych organizacji pozarządowych w Polsce.

3.4 Tworzenie i realizacja planów zadań ochronnych

Za tworzenie planów zadań ochronnych/planów ochrony w Polsce odpowiedzialne są Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska, Parki Narodowe (dla obszaru Natura 2000 znajdującego się w granicach parku) oraz urzędy morskie. Procedura rozpoczęcia prac nad planem najczęściej rozpoczyna się od ogłoszenia przetargu na wykonanie dokumentu. Niestety najczęściej głównym kryterium wyboru Wykonawców nie są kompetencje i doświadczenie a cena, która jest najprostrzym kryterium weryfikacji ofert. W rezultacie przetarg najczęściej wygrywa ten oferent który zaproponował najniższą cenę, co niejednokrotnie rzutuje na jakość prac wykonywanych przez zleceniobiorcę oraz niską jakość dokumentów.

3.4.1. Nieodpowiednia metodyka oraz brak dostępu do informacji

W celu przeprowadzenia rzetelnej inwentaryzacji przyrodniczej i określenia stanu przedmiotu ochrony niezbędna jest jednolita metodyka. Do przeprowadzenia inwentaryzacji w ramach przygotowywania planów zadań ochronnych została zaadaptowana metodyka monitoringu przygotowana przez Generalną Inspekcję Ochrony Środowiska. Ankietowani wskazywali, że nie jest ona odpowiednia dla Wszystkich typów siedlisk i gatunków. Dodatkowo eksperci zwracali uwagę, że czasem spotykali się z problemem uzyskania dostępu do aktualnych danych przyrodniczych z danego terenu, którymi dysponują jednostki zarządzające danym obszarem.

3.4.2. Nieefektywne konsultacje społeczne i brak zainteresowania tworzeniem PZO

Fundamentalnym problemem zgłaszanym przez respondentów są nieefektywne konsultacje z lokalną społecznością podczas tworzenia PZO. Zgłaszano problem dotyczący

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie.

przeciwnych i rozbieżnych interesów osób wykonujących plan, a osób które gospodarują w obszarze Natura 2000. Autorzy PZO często kierują się naukowym podejściem do ochrony przyrody, podczas gdy gospodarujący tam ludzie mają inne priorytety.

Z przeprowadzonych wywiadów wynika również, że informacje o możliwości udziału społeczeństwa w tworzeniu PZO nie są wystarczająco rozpowszechniane, zwłaszcza przez samorządy terytorialne, pomimo tego, że obowiązek informowania o tworzeniu PZO i konsultacjach społecznych z tym związanych jest uregulowany prawnie.

Z konsultacji wynika, że lokalne samorządy oraz społeczności nie angażują się wystarczająco w tworzenie planów zadań ochronnych. Jest to po części efekt braku informacji na temat konsultacji prowadzonych w ramach PZO, jak również tego, że ogólne nastawienie do sieci Natura 2000 jest negatywne. Na etapie tworzenia PZO niewystarczające konsultacje ze społecznością lokalną skutkują niejednokrotnie brakiem zaangażowania, powodowanym przeświadczeniem o braku wpływu społeczności na ostateczny kształt przygotowywanych opracowań. Zdarza się też, że przedstawiciele lokalnych samorządów, czy też mieszkańcy nie dysponują wystarczającą wiedzą by czuć się na siłach aktywnie uczestniczyć w tworzeniu PZO. Zgłaszano również problem, że często konsultacje prowadzone są nieprofesjonalnie i uczestnikom nie przekazuje się jasnej i zrozumiałej informacji.

3.4.3. Problemy przy uzgadnianiu dokumentów planistycznych

Leśnicy oraz pracownicy Parków Narodowych zwracali uwagę na problemy związane z uzgadnianiem dokumentów planistycznych tworzonych przez te instytucje, w sytuacji gdy tereny przez nie zarządzane są położone na obszarze Natura 2000. Zgodnie z polskim prawodawstwem plany urządzenia lasu (PUL), jak również plany ochrony (PO) parku, muszą być zgodne z PZO na danym obszarze Natura 2000. Zdaniem ww. ankietowanych uzgadnianie tych dokumentów jest uciążliwe i pracochłonne, tym bardziej w sytuacji gdy zwiększono kadry pracowniczej w tym celu.

Problemy wynikają z konieczności realizacji różnego rodzaju zadań w ramach PUL czy też PO, które wg ankietowanych nie są możliwe do wykonania lub są utrudniane przez

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

zapisy dotyczące Natury 2000. W rezultacie może pojawić się konflikt pomiędzy propozycjami wykonawców PZO a interesami PN czy LP. Za przykład podano sytuację, gdy na terenie Lasów Państwowych wprowadzone zostają ograniczenia związane z wykonywaniem czynności gospodarczych w sezonie lęgowym ptaków. Niektóre z zaleceń ekspertów dotyczą znacznych modyfikacji czy ograniczenia użytkowania lasów, co wywołuje sprzeciw administracji lasów państwowych.

Gospodarka leśna może być realizowana na obszarach Natura 2000 jeśli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. Mówi o tym art. 36 ust 1 ustawy o ochronie przyrody: „na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybicka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000”.

3.4.4. Ostateczny plan zadań ochronnych daleko odbiegający od pierwotnej wizji wykonawców

Problem, na który wskazują przedstawiciele firm wykonujących PZO dotyczy niesatysfakcjonującej formy ostatecznej wersji planu zadań ochronnych. Twierdzą, że w ostatecznej wersji planu pozostaje niewiele z pierwotnych założeń ochronnych oraz propozycji działań na obszarach Natura 2000 sprzyjających ochronie cennych gatunków i siedlisk. Wynika to m.in. z silnych protestów ze strony przedstawicieli lokalnych samorządów oraz inwestorów, które wg nich zagrażają rozwojowi regionu.

3.5. Inne problemy

3.5.1 Dostęp do informacji

Respondenci uważają, że problem jest także niedostateczny dostępem do informacji na temat sieci Natura 2000, który pojawia się zarówno na szczeblach organizacyjnych takich jak samorządy terytorialne czy sołectwa jak również wśród społeczności lokalnych. Brak informacji staje się przeszkodą już na samym początku na przykład, gdy właściciel gruntu próbuje się dowiedzieć, czy jego ziemia znajduje się na obszarze Natura 2000. Takich informacji nadal nie ma w wielu urzędach gmin. Teoretycznie jest możliwość sprawdzenia tej informacji w Internecie, ale wymaga to znajomości obsługi komputera oraz dostępu do Internetu. W wielu miejscach, zwłaszcza na obszarach wiejskich nie jest to jeszcze możliwe.

Według ankietowanych, mieszkańcy rzadko są informowani o możliwościach i korzyściach wynikających z objęcia obszaru siecią Natura 2000. Na przykład o programach rolnośrodowiskowych wiele osób w ogóle nie słyszało. W tym przypadku dużą rolę odgrywają samorządy terytorialne i ośrodki doradztwa rolniczego, które nie rozpowszechniają odpowiednio informacji o możliwościach. W przypadku tych ostatnich pojawiały się zarzuty, że wręcz odwołują od pomysłu uczestniczenia w programach.

Według Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska promocja programu Natura 2000 przez RDOŚ jest wystarczająca, problemem jest jednak to, że nie jest ona rozpowszechniana dalej przez samorządy terytorialne. Ten sam problem dotyczy niewystarczających informacji o konsultacjach społecznych organizowanych w ramach PZO.

Bez wątpienia, najobszerniejszym i najłatwiej dostępnym źródłem informacji o Naturze 2000 jest Internet, tutaj jednak pojawia się problem z dużą liczbą wiadomości nieprawdziwych, nieaktualnych, na których nie można polegać. Poszczególne instytucje na przykład Lasy Państwowe wskazują na brak jednej spójnej i wiarygodnej platformy informacyjnej o sieci Natura 2000, na której każdy zainteresowany znalazłby poszukiwaną informację.

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

Problem z dostępem do informacji mają również osoby wykonujące PZO, często nie mają dostępu do aktualnych danych już istniejących dla danego terenu. Zdarza się, że uzyskanie informacji zależne jest od dobrej woli osób dysponujących danymi z obszaru na przykład od pracowników Lasów Państwowych. Okazuje się, że prośba ekspertów przyrodniczych o informacje dość często spotyka się z odmową.

Inną grupą borykającą się z niedostatecznym dostępem do informacją są architekci czy projektanci. W tym przypadku pojawia się problem z dotarciem do odpowiednich poradników czy wytycznych, które przydatne byłyby przy projektowaniu zabudowy na lub w sąsiedztwie obszarów Natura 2000.

Na podobne problemy narzekają pracownicy GDDKiA, którzy podkreślają, że jeżeli ktoś zaczyna działalność w „branży” napotyka na duże trudności ze względu na ograniczony dostęp do aktualnych informacji i brak wskazówek gdzie należy ich szukać.

3.5.2 Braki w świadomości ekologicznej mieszkańców obszarów Natura 2000

Według respondentów, mieszkańcy obszarów Natura 2000 w zdecydowanej większości wykazują istotne braki w ogólnej wiedzy na tematy przyrodnicze, w tym na temat sieci Natura 2000. Należy podkreślić, że trudno jest przekonywać ich o zaletach tego programu, jeśli wykazują się oni poważnym brakiem wiedzy i świadomości ekologicznej. Ludzie często nie utożsamiają się z przyrodą i nie czują się jej częścią, nie dostrzegają również istotności ochrony przyrody i potrzeby racjonalnego wykorzystywania zasobów przyrodniczych. Istotne znaczenie ma tutaj edukacja ekologiczna już od najwcześniejszych lat, która nie wydaje się być dostateczna. Obecnie w szkołach uczy się głównie o takich formach ochrony obszarowej jak parki narodowe i rezerваты. Większość ludzi utożsamia sieć Natura 2000 ze „sztywną” formą ochrony obszarowej, w której większość działań jest zakazana.

Z przeprowadzonych konsultacji wynika, że podstawą wykreowania pozytywnego wizerunku sieci Natura 2000 jest odpowiednia edukacja ekologiczna w szkołach. Odpowiedniego programu brakuje również w szkołach wyższych. Na przykład na

uniwersytetach rolniczych brakuje fakultetów dotyczących gospodarowania zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, rolnictwa ekologicznego i korzyści z tego wynikających.

Według pytaných osób dodatkowym problemem, dotyczącym zwłaszcza starszych mieszkańców obszarów wiejskich jest niechęć do nowych, nieznaných programów. Takie nastawienie mieszkańców jest tylko potęgowane przez dość powszechną bierność i negatywne stanowisko gmin i ośrodków doradztwa rolnego.

3.5.3. Nieatrakcyjne programy, zniechęcająca biurokracja

Mieszkańcy obszarów Natura 2000 chcą widzieć wymierne korzyści z objęcia ich ziem tą formą ochrony przyrody. Powszechne jest stwierdzenie: „Szanujemy przyrodę, będziemy robić wszystko co trzeba dla ochrony roślin i zwierząt, jeśli tylko Państwo będzie nam za to płacić, z czegoś musimy żyć...”.

Istnieją, co prawda pewne możliwości uzyskania dofinansowania w ramach programów obowiązujących na obszarach Natura 2000, są one jednak bardzo ograniczone i często mało lub w ogóle nieopłacalne (3.3.3 finansowanie). Dodatkowo skomplikowane procedury, związane z przystąpieniem do programu skutecznie zniechęcają do uczestniczenia w nich (3.3.1 procedury). Podobnie zjawisko obserwuje się w przypadku inwestorów. Trudności związane z procedurami przy ubieganiu się o pozwolenie na realizację przedsięwzięcia często skutecznie ich zniechęcają.

3.5.4. Niedostateczne informowanie mieszkańców przez instytucje o ich prawach

Mieszkańcy obszarów Natura 2000 lub ich okolic borykają się z ogólną obojętnością w urzędach i instytucjach.

Najczęściej poruszonym na szkoleniach realizowanych w ramach projektu „Misja Natura” problemem było cofanie dopłat otrzymywanych z tytułu uczestniczenia w programie rolnośrodowiskowym (pakiet 5), z powodu niemożności skoszenia terenu w terminie. Często jest to efektem działalności bobrów (budowane przez bobry na ciekach tamy podnoszą

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

poziom wód co bardzo często skutkuje podtopieniem gruntów). Według zgłaszających ten problem, instytucji decydującej o dopłatach (w tym przypadku ARiMR) nie interesuje dlaczego nie skoszono terenu w terminie, to rolnik samodzielnie musi ubiegać się do Regionalnego dyrektora ochrony środowiska o zezwolenie na zniszczenie tam. Procedura otrzymania takiej decyzji jednak trwa, w tym czasie mija termin koszenia i dopłaty zostają cofnięte, a rolnik pozostaje z nierozwiązanym problemem.

W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z pismem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 29.07.2008 r. znak: PB-pb-076-82/08 szkody wyrządzane przez bobry mogą być uznane za działanie siły wyższej, co umożliwia uznanie utrzymania gruntów rolnych zgodnie z normami dotyczącymi obszarowych płatności bezpośrednich oraz nie będzie wymagany zwrot płatności ONW wskutek zalania gruntów spowodowanego działalnością bobrów. Oszacowanie przez Regionalne dyrekcje ochrony środowiska w imieniu Skarbu Państwa szkody wyrządzonej przez bobry, można traktować, jako potwierdzenie wystąpienia plagi gryzoni (czego potwierdzeniem może być np. spisany podczas takiego szacowania protokół).

4. Podsumowanie i wnioski

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych wynika, że wiele problemów powtarza się w różnych środowiskach. W poniższej tabeli (tab.1) zestawiono główne problemy, z jakimi stykają się poszczególne grupy społeczne.

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie.

Tabela 1. Najczęstsze problemy związane z funkcjonowaniem sieci Natura 2000 w poszczególnych grupach społecznych (ankiety przeprowadzone zostały w okresie październik 2012-luty 2013).

Grupa	Problem	
	Napotymane	Stwarzane przez daną grupę
RDOŚ	<p>trudności w interpretacji przepisów</p> <p>luki prawne</p> <p>brak egzekwowalność przepisów</p> <p>brak funduszy</p> <p>brak odpowiedniej liczby pracowników</p> <p>natłok zadań</p> <p>naciski ze strony inwestorów, często na granicy prawa</p> <p>brak systemu weryfikacji kompetencji ekspertów</p> <p>brak ponoszenia odpowiedzialności za ekspertyzy</p> <p>brak obowiązku prowadzenia badań terenowych</p>	<p>brak elastyczności</p> <p>niewystarczająca kontrola w terenie (weryfikowanie ekspertyz , raportów)</p>
Samorządy terytorialne	<p>ograniczony dostęp do informacji o możliwościach i korzyściach związanych z Naturą 2000</p> <p>brak funduszy na działania z zakresu ochrony przyrody</p> <p>braki w kadrach</p>	<p>niewiedza i bierność urzędników</p> <p>brak świadomości ekologicznej</p> <p>obawy związane z konsekwencjami objęcia obszaru siecią Natura 2000</p> <p>niewystarczająca analiza kwestii związanych z siecią Natura 2000 w dokumentach planistycznych</p> <p>brak decyzyjności</p>
Lasy Państwowe	<p>problem uzgadniania PUL z PZO</p> <p>brak środków na dodatkowe zadania</p> <p>brak programów leśnośrodowiskowych</p>	<p>problem uzgadniania PUL z PZO</p> <p>niechęć do współpracy i udostępniania danych przyrodniczych</p> <p>brak elastyczności - sztywne przestrzeganie instrukcji urządzania lasu</p>
Parki narodowe	<p>problem uzgadniania PO z PZO</p> <p>brak środków na dodatkowe zadania</p> <p>brak programów leśnośrodowiskowych</p>	<p>problem uzgadniania PO z PZO</p> <p>zbyt przyrodnicze podejście do problemów</p>
RZGW/ZMiUW	<p>problemy przy współpracy z RDOŚ - inne priorytety</p>	<p>utrudniona współpraca</p> <p>hermetyczność</p> <p>sztywne przestrzeganie swoich założeń</p>
NGO	<p>utrudnienia w ubieganiu się o środki unijne (brak gwarancji)</p> <p>brak egzekwowalności przepisów</p>	<p>często bezkompromisowe podejście do spraw</p> <p>zbyt kierunkowe spojrzenie na ochronę przyrody</p>

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:
Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

wykonawcy PZO	niekiedy niskie wynagrodzenie brak metodyki inwentaryzacji dla niektórych gatunków / siedlisk trudność w uzyskiwaniu aktualnych danych naukowych o obszarze ostateczna wersja PZO dalece odbiegająca od ich pierwotnej wizji	zbyt sztywne przyrodnicze podejście brak umiejętności negocjacji nieprofesjonalne i nierzetelne firmy
eksperci przyrodniczy	naciski ze strony inwestorów ograniczony czas na ekspertyzy trudność w uzyskiwaniu aktualnych danych niskie wynagrodzenie	nieuczciwi nieprofesjonalni
Inwestorzy	skomplikowane zniechęcające procedury nierzetelne ekspertyzy	nie przestrzeganie prawa inwestowanie pomimo braku zgody na realizację wywieranie nacisków na ekspertów przyrodniczych czasem też na RDOŚ
Spółeczeństwo	brak dostępu do informacji skomplikowane procedury konieczność zainwestowania (aby uczestniczyć w PRŚ) brak atrakcyjnych finansowo korzyści z programu Natura 2000 brak systemu rekompensaty strat za gospodarowanie zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju obojętność urzędów/institucji w stosunku do indywidualnych problemów	niewiedza i brak świadomości ekologicznej obawy przed konsekwencjami objęcia obszaru siecią Natura 2000 wrogie nastawienie do sieci Natura 2000

Niniejszy raport potwierdza, że kwestia funkcjonowania sieci Natura 2000 w Polsce budzi wiele wątpliwości i kontrowersji, co już niejednokrotnie wcześniej zostało poruszone (Bołtromiuk 2012, Bołtromiuk i Zagórski 2012, Jermaczek 2012, Grodzińska-Jurczak i Cent, 2011, Boćkowski 2011). Wciąż istnieją konflikty i spory, które pozostają nierozwiązane. Okres przygotowawczy wdrażania sieci Natura 2000 nie został właściwie wykorzystany, nie rozpowszechniono w wystarczający sposób informacji o tej formie ochrony przyrody i nie przeprowadzono wystarczających konsultacji. Konsekwencją jest niski poziom wiedzy społeczeństwa na temat Natury 2000, ograniczona świadomość o korzyściach i zagrożeniach z niej płynących, sprzeczne oceny lub często nieuzasadnione negatywne opinie bazujące na doniesieniach medialnych i stereotypach (Bołtromiuk 2012).

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie.

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:
Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

Społeczność lokalna często nie rozumie wielu poruszanych zagadnień przyrodniczych (Grodzińska-Jurczak i Cent, 2011). Według badań prowadzonych przez Instytut Nauk o Środowisku UJ na temat problemów ekonomiczno-społecznych przy wyznaczaniu obszarów Natura 2000: „Przedstawiciele gmin byli skłonni do emocjonalnych wypowiedzi często nie popartych merytorycznymi argumentami. Często, wypowiedzi te są wręcz jawnie nielogiczne wskazując na to, że podmioty niższego szczebla nie rozumiały (lub nie znały) założeń funkcjonowania programu Natura 2000.” (Boćkowski 2011).

Fundamentalne znaczenie ma tutaj odpowiednia edukacja ekologiczna oraz kreowanie już od najmłodszych lat świadomości o wyczerpywaniu się zasobów i konieczności zachowania różnorodności biologicznej. Ważnym jest również obszerniejsze informowanie społeczeństwa i przedstawicielei samorządów terytorialnych o korzyściach, z jakimi wiąże się Natura 2000, o możliwości wypromowania regionu pod marką Natura 2000, co w Polsce na razie praktycznie nie jest wykorzystywane. Brakuje środków finansowych przeznaczonych konkretnie na działania przyczyniające się do promowania marki Natura 2000 (produkcja zdrowej żywności, agroturystyka, ekoturystyka i produkty regionalne z obszarów Natura 2000 itd.)

Dodatkowo brak wypracowanych rozwiązań i odpowiedzi na wiele pytań przyczynia się do szkodliwego wręcz działania na rzecz przyrody. Podstawowym problemem jest pomijanie społeczeństwa zarówno podczas wdrażania sieci, jak również na etapie tworzenia planów zadań ochronnych. A przecież jeśli nie osiągnie się porozumienia z ludźmi, którzy bezpośrednio funkcjonują na cennych przyrodniczo obszarach, przyroda nie będzie skutecznie chroniona. Do dziś obecne są praktyki umyślnego dewastowania przyrody w nadziei, że w ten sposób zostanie zlikwidowany obszar Natura 2000 (strącanie gniazd ptaków drapieżnych, wycinanie lasów, palenie, podtruwanie itd.). Przy ustalaniu planu zadań ochronnych powinno się brać pod uwagę charakter i warunki lokalne ponieważ w zależności od nich różny jest poziom wiedzy oraz akceptacji dla obszarów chronionych wśród lokalnych mieszkańców (Pietrzyk-Kaszyńska A i in. 2012). Udział społeczeństwa w tworzeniu PZO jest więc bardzo ważny. Na etapie tworzenia i realizacji PZO pojawia się wiele problemów, począwszy od nieudolnych konsultacji społecznych, niewiedzy i nieodpowiedniego nastawiania

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie.

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

społeczeństwa, poprzez brak metodyki inwentaryzacji, utrudniony dostęp do aktualnych danych i za krótki czas na przeprowadzenie badań, skończywszy na marnym wynagrodzeniu dla wykonawców i ostatecznej wersji planu zadań ochronnych, dalece odbiegającej od pierwotnej wizji przyrodników. (Bołtromiuk i Zagórski 2012, Jermaczek 2012).

Kolejnym czynnikiem istotnie zaburzającym prawidłowe funkcjonowanie sieci Natura 2000 w Polsce jest kwestia finansowa. Trudno jest wymagać na przykład od rolników czy leśników prowadzenia odpowiednich praktyk i działań ochronnych, jeśli nic lub prawie nic w zamian nie otrzymują. Zwłaszcza, że te praktyki często wiążą się z mniejszą dochodowością, czy wręcz przynoszą straty. Nie wypracowano żadnych dodatkowych funduszy dla gmin znajdujących się na obszarach Natura 2000 (Bołtromiuk 2012). Brak funduszy jest dotkliwy na każdym szczeblu organizacyjnym. Brakuje środków na tworzenie PZO/PO, nie ma środków na zatrudnienie dodatkowej kadry pracowniczej, tak potrzebnej w wielu instytucjach zajmujących się siecią.

Jeśli nawet są dostępne środki (np. unijne) to sposób ubiegania się o nie jest zbyt skomplikowany dla większości osób, nie mówiąc o braku dostatecznej informacji o nich (zwłaszcza na obszarach wiejskich).

Aby koncepcja sieci Natura 2000 sprawnie funkcjonowała, konieczne jest uregulowanie kwestii prawnych. Problemem dla instytucji zarządzających siecią jest niejasność przepisów i z tego wynikająca trudność w ich interpretacji. Uniemożliwia to spójne podejście do procesu ochrony obszarów Natura 2000 oraz powiązań między nimi. Istotnym problemem jest również brak egzekwowalności tychże przepisów, gdyż często spotykamy się z sugestią / wskazaniem, a nie obowiązkiem prawnym.

Sprawne i odpowiednie przepisy nie są jednak wystarczające, aby sieć Natura 2000 prawidłowo funkcjonowała w Polsce. Niezbędne jest większe zaangażowanie się organów rządzących w tę kwestię. W strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi (MRiRW 2010) znajduje się co prawda wzmianka o sieci Natura 2000 jako dobru publicznym, ale wydaje się, że stanowi jedynie obowiązkowy element dokumentu (z uwagi na unijne wymogi), a nie istotny aspekt z punktu widzenia interesów wsi i społeczeństwa. Trudno jest więc

misja natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

przekonywać lokalne społeczności zamieszkujące obszary Natura 2000, że jest to dla nich szansa, skoro nie jest to priorytet w skali kraju (Bortłomiuk i Zagórski 2011).

W roku 2007 Najwyższa Izba Kontroli (NIK) przeprowadziła kontrolę skuteczności wdrażania sieci Natura 2000 w Polsce. Bołtłomiuk i Zagórski w swoim raporcie „Natura 2000 - dobro publiczne, problem prywatny” (Bołtłomiuk i Zagórski 2012), przytaczają najważniejsze uwagi NIK. Stwierdzono między innymi, że obowiązujące wówczas prawo regulujące funkcjonowanie sieci, było niespójne i nieprecyzyjne. Proces typowania obszarów Natura 2000 uznano za nierzetelny, często na podstawie archiwalnych, niekompletnych, a nawet błędnych danych przyrodniczych. Według NIK często pomijano opinie właściwych miejscowo rad gmin. System zarządzania oceniono jako niesprawny i nieskuteczny, w tym brak jasno ustalonych kompetencji poszczególnych organów administracji państwowej, zwłaszcza osób bezpośrednio odpowiedzialnych za sieć. Pojawiły się również zastrzeżenia co do niesprawnego przepływu informacji. Wśród wytkniętych nieprawidłowości znalazł się także brak oszacowania kosztów wdrażania i funkcjonowania sieci. Niniejszy raport powstał na podstawie danych zebranych w okresie październik 2012 - marzec 2013. Najbardziej niepokojącym faktem jest to, że większość obserwacji Najwyższej Izby Kontroli z roku 2007 wydaje się być nadal aktualna.

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem
Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
w Krakowie.

5. Literatura

1. Boćkowski M.D (2011). Problemy społeczno-ekonomiczne przy wyznaczaniu obszarów Natura 2000 w Polsce. Praca licencjacka, INoŚ UJ
2. Bołtromiuk A. (2012). Natura 2000 – możliwości i dylematy rozwoju obszarów wiejskich objętych europejską siecią ekologiczną. Problemy Ekorozwoju 1:117-128
3. Bołtromiuk A., Zagórski M. (2011). Natura 2000 - dobro publiczne, problem prywatny. Raport w ramach projektu „Społeczno-gospodarcze uwarunkowania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich objętych siecią Natura 2000 na terenie Zielonych Płuc Polski”, Forum Inicjatyw Rozwojowych, Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (EFRWP)
4. Grodzinska-Jurczak M.; Cent J. (2011). Expansion of Nature Conservation Areas: Problems with Natura 2000 Implementation in Poland? Environmental Management, 47:11–27
5. Jermaczek A. (2012). Natura 2000 - planowanie czy fikcja. [w:] Bociek, Biuletyn Klubu Przyrodników, ISSN 1426-3904: 14-19
6. MRiRW (2010). Kierunki Rozwoju Obszarów Wiejskich założenia do „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi i Rolnictwa”., Warszawa
7. NIK (2008). Informacja o wynikach kontroli wdrażania ochrony na obszarach Natura 2000, Warszawa.
8. Pietrzyk A., Grodzińska-Jurczak M., Cent J.(2009). Potrzeby edukacyjne społeczności lokalnych w wybranych gminach polskich Karpat w związku z wdrażaniem programu Natura 2000. Chrońmy Przyrodę Ojczyzn, 65 (6): 407–414
9. Pietrzyk-Kaszyńska A., Cent J., Grodzińska-Jurczak M., Szymańska M. (2012). Factors influencing perception of protected areas - The case of Natura 2000 in Polish Carpathian communities. Journal of Nature Conservation 20:284-292

Załącznik 1. Wzór scenariusza/ankiety

Problemy związane z funkcjonowaniem N2000 i tworzeniem PZO/PO
Zagadnienia podzielono na kilka bloków tematycznych- proszę o wpisanie odpowiedzi
na zagadnienia problematyczne, z którymi Państwo się spotkali
(proszę UZASADNIAC odpowiedzi):

A. przepisy i procedury:

1. Czy przepisy polskiego prawa pozwalają na skuteczną ochronę obszarów Natura 2000 (chronionych siedlisk i gatunków) oraz powiązań między nimi (korytarzy ekologicznych)?
2. Które przepisy prawa powinny być zmienione, żeby skutecznie chronić obszary N2000?
3. Czy przepisy dotyczące N2000 są zrozumiałe (czy przepisy nie są trudne w interpretacji)?
4. Czy procedura postępowania związana z oceną oddziaływania na obszar N2000 jest zrozumiała i łatwa w zastosowaniu?
5. Czy pojawiają się inne problemy dotyczące przepisów czy też procedur dotyczących N2000?

B. organizacja:

1. Jak oceniają Państwo poziom wiedzy na temat sieci N2000, kompetencje i świadomość ekologiczną osób mających do czynienia z siecią w LP, RDLP, RDOŚ, samorządach, RZGW, ZMiUW?
2. Czy pojawiają się problemy przy współpracy z innymi organami prowadzącymi postępowania związane z N2000 (gminy, starostwa, RDOŚ itd.)?
3. Czy istnieją inne problemy na poziomie organizacyjnym?

C. dostęp do informacji

1. Czy jest zapewniony odpowiedni dostęp do informacji o N2000 dla pracowników LP, lokalnych społeczności czy też pracowników gmin itd. (mn. na temat dotacji, rekompensat za poniesione straty oraz korzyści związanych z N2000)?

D. finansowanie

1. Czy istnieje precyzyjna informacja na temat tego kto jest podmiotem odpowiedzialnym za finansowanie działań na obszarach N2000?
2. Czy system finansowania działa sprawnie (czas oczekiwania na dofinansowanie, łatwość w uzyskiwaniu środków)?
3. Czy istnieją inne problemy dotyczące finansowania związane z N2000?

E. tworzenie i realizacja PZO

1. Czy pojawiają się problemy w dostosowywaniu dokumentów planistycznych (np. PUL) z wytycznymi jakie narzucają przepisy na obszarach N2000?
2. Jak oceniają Państwo stopień zaangażowania lokalnej społeczności oraz pracowników gmin i RDOŚ w tworzenie PZO ?
3. Jak oceniają Państwo kompetencje osób wykonujących ekspertyzy przyrodnicze
4. Czy pojawiają się inne problemy w trakcie tworzenia PZO na terenach LP ?

F. inne:

1. Jak oceniają Państwo nastawienie społeczności lokalnych oraz pracowników gmin i RDOŚ do sieci Natura 2000

G. Dostęp do informacji

Misja Natura

www.misjanatura.fwie.pl

Projekt realizowany w latach 2012-2016

projekt "Misja Natura"
realizuje:

Fundacja
Wspierania
Inicjatyw
Ekologicznych

1. Czy dostęp do danych jest łatwy i ogólnodostępny (np. czy wiadomo gdzie można sprawdzić czy dana działka znajduje się na obszarze N2000)?
2. Czy informacje na temat działań, możliwości, korzyści i kompensat za poniesione straty na obszarach N2000 są odpowiednio rozpowszechniane (ogłoszenia, informacje w lokalnej prasie)?

H. konflikty:

Proszę wymienić najczęściej pojawiające się konflikty czy też problemy (inne niż powyżej) związane z siecią N2000 w Polsce.

Projekt „Misja Natura” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt realizowany pod patronatem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie.